

biva v deželi vedno več ruskih pristašev, ki hočejo kneza Ferdinanda pregnati.

Srbsko. Kralj Aleksander se odpelje k rumunskemu kralju dne 29. okt. Iz Bukarešte se potem napoti na Dunaj in v Rim. — Predsednik skupščine je postal Garašanin.

Črnogorsko. Dne 21. okt. je v Bariju prestopila princesinja Helena, nevesta laškega kraljeviča, v katoliško cerkev vpricho priorja Taeggi-ja. Slavnosti se je udeležil kraljevič, knez Nikita in vojvoda di Genova.

Turško. Sultan je bojda prepričan, da bode kmalu konec Turčije, vsled tega nima druge skrbi, kakor to, kako bi si mogel veliko denarja nagrabit. — Pred mesecem so v Eginu Turčini pobili dva tisoč Armencev in porušili nad tisoč njihovih hiš. — Severnoameriške Zvezne države tudi hočejo imeti vojno ladjo pred Carigradom. Ako Turek tega ne bo zlepega pustil, hočejo si Zvezne države to siloma priboriti.

Špansko. Anarhisti so položili bombo na železno cesto, koder bi se morala voziti kraljica. Na srečo pa so bombo prej našli. — Na Kubi nimajo Španci nobene sreče in so postali nevoljni na ondotne generale. Generala Ochanda so zaprli, prvega generala Weylerja pa hočejo poklicati na dom.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Stekovec.)

(Dalje.)

Pozneje so imeli naši kraji precej časa mir pred madjarskimi četami, kajti divji Turki, ki so tudi na slov. Štajar večkrat prilomastili, dali so Madjarom toliko opraviti, da na boje s sosednimi deželami niso utegnili misliti. Vrhu tega je Ogerska po obupni bitvi pri Mohaču (29. avgusta 1526), v kateri je padel ogerski kralj Ljudevik, prišla avstrijskim vladarjem v last, a pri vsem so ostali Madjari Štajarcem vedno slabi sosedi ter so jim nagajali, kjer so le mogli.

Da bi svoja obširna posestva okrožil in pred Muro obranil, dal je Tomaž Szechy, grajščak v Gornji Lendavi, početkom 16. veka onkraj Turjenec na ogerski strani dve strugi zavoziti, dve panogi pa z močnim povprečnim jezom združiti, kar je tok Mure obrnilo na štajarsko stran. Ker pa je vsled tega Mura začela podkapati najrodovitnejše njive in se bližati hišam, bili so prebivalci Murskega polja prisiljeni, pritožiti se pri vladi.

Štajarski cesarski namestnik je na to stopil v dogovor s Tomažem Szechy-jem, a ker se z dobrim ni ničesar doseči dalo in je Mura vedno dalje podkapala, poslal je l. 1511. inženirja z delavci na Mursko polje, da bi s potrebnimi jezovi zabranili večjo škodo. Pa komaj so bili dva dni delali, planil je Tomaž Szechy s svojimi ljudmi nad nje ter je delavce razpodil, inženirja pa uklenjenega seboj odgnal. Potem so ogerski vojaki na štajarski strani napravili nasipe in po njih nastavili tope, da si nikdo ni blizu upal. In že drugi dan je dospelo tje mnogo Ogrov s koši in motikami, ki so na štajarski strani izkopali tri precej široke grabe in Muro v nje napeljali. Na to so jez na ogerski strani še bolj utrdili in nižje tega napravili še novega. Vsled tega se je Mura v svojem toku obrnila še bolj proti Štajarski in njeni valovi so naglo podkopali travnike in njive in v par letih tudi tri vasi: Pirovce, Pipovce in precejšnji del sedanje Stare vasi, takrat »Otendorf« imenovane.

Deželna vlada je sicer l. 1524. poslala tje komisarje, a komaj so bili ti s prebivalci k Muri dospeli,

prihrul je Tomaž Szechy z vojaki k reki ter je začel s topi in puškami streljati na nje. Morali so torej naglo odbežati, da so si ohranili življenje.

Prebivalci Murskega polja so na to začeli, kolikor se je dalo, braniti svoja zemljišča pred deročimi valovi, a k vodi se niso smeli približati. Premožnejši so v dolgosti pol milje ob obrežju v zemljo zabili debele hlode in navozili jezove, a kakor hitro je voda odplavila te obrambe, morali so graditi z nova. Jednako je Štajarcem nagajal tudi Anton Banffy, grajščak v Spodnji Lendavi, Veržeju nasproti.

Ker pa je struga Mure vsled tega postala precej ozka, planila je voda že pri srednji povodnji čez obrežje ter se je razlila po nizkem Murskem polju in napravila ogromno škodo na njivah. Le prepogostokrat pa so prebivalci nižje ležečih vasij dobili vodo tudi v svoje hrame, kar je povzročilo razne bolezni pri ljudeh in živini.

Štajarci so se sicer leto za letom pogajali s svojeglavnimi Madjari; vršilo se je mnogo komisij, a vedno brez uspeha, kajti ogerska vlada je za Vladislava in Ljudevika II. bila preslaba in k temu še pristranska. A tudi doma so razne homatije, zlasti v verskih zadevah, delale vladi velike preglavice, večje še Turki, ki so vedno bolj pritiskali. Zato si pa Habsburžani niso upali, v korist oškodovanih krajev potrebno ukreniti, kajti vedeli so, da si bodo madjarske plemenitaše le še bolj odtujili, ako bi z vso odločnostjo proti njim postopali. Zaradi tega je manjkalo zdaj denarja, zdaj časa, v resnici pa le resnične volje in tako je ostalo leta in leta vse pri starem, le Mura je vedno dalje podkapala in v nevarnost spravljala celo Mursko polje.

Posebno Ferdinand I. je bil v prvih letih svojega vladarstva proti Madjarom čez mero prizanesljiv ter jim je vse spregledoval, a ko so Turki bili l. 1537. krščansko armado pri Oseku potolkli, je spredidel, da mu bode tudi štajarske pomoči treba. Začel je torej z Madjari nekoliko bolj strogo postopati. Pa tudi Štajarci so v raznih skupščinah od vlade zahtevali nujno pomoč ter so pretili, da bodo svoje vojake namesto proti Turkom, poslali na Ogersko pokorit predrzne plemenitaše. Deželni glavar Janez Ungnad je torej spoznal za potrebno, proti grajščakoma Gornje in Spodnje Lendave z vojaško silo postopati.

V Gornji Lendavi je bil med tem očetu Tomažu sledil sin Štefan Szechy, temu pa l. 1537. ogerski namestnik Aleksij Thurzó, in prepiri med Štajarci in Madjari so postajali vedno bolj nevarni, ker sta obe stranki bili grozno razkačeni.

L. 1537. je dala štajarska deželna vlada pod varstvom pešcev in konjikov Kacijanarjeve armade na ogerski strani grabe izkopati in s tem Muro v njenem toku nekoliko uravnati. A Thurzó je dal grabe takoj zopet zakopati in z visokimi jezovi zavarovati. Potem je dovedel 2000 oboroženih vojakov, ki so onkraj Hrastja napravili nov velikanski jez. To je Štajarce hudo razburilo. Precej so se obrnili do Kacijanarja ter ga prosili nujne pomoči. Slednji je Thurzó-tu pisal zelo strogo pismo ter se mu nagrozil, da bode vse štajarske trume, ki se na Ogorskem bojujejo proti Turkom, nazaj poklical, ako ne bode novega jeza odstranil. Thurzó se je obrnil do cesarja Ferdinanda in ta je ukazal, naj se razprava o tej zadevi zaradi skupnega podjetja Avstrije in Ogerskega proti Turkom v Slavoniji za dva meseca preloži. Ker se pa tudi pri dotični obravnavi niso mogli sporazumeti, sklenili so štajarski deželni stanovi, z oboroženo silo ustaviti se vsaki novi uravnavi Mure, ki bi se godila na škodo Štajarcem. (Dalje prih.)

Smešnica. Učitelj vpraša Tončka: »Ti Tonček, zakaj pa imaš ušesa?« Tonček nekaj časa premišluje.

»No, le povej!« — »Zato, da me, gospod učitelj, lahko včasih zanje primete!«

Razne stvari.

Domače. (Mil. knezoskof) so se danes odpeljali v Studenice, da ondi cerkveno obiščejo samostan čč. magdalenk; prihodnjo soboto pa obiščejo v Mariboru samostan čč. frančiškank.

(Škofijski zbor.) Kakor se nam poroča, stavi in tiska se v tiskarni sv. Cirila že marljivo knjižica o obravnavah in določbah zadnje škofijske sinode v Mariboru. Ako Bog da, dovrši se delo najdalje do konca tega leta.

(Imenovanje.) Zasebni docent na dunajskem vseučilišču in urednik slovenske izdaje državnega zakonika, g. dr. Karol Štrekelj, je imenovan izrednim profesorjem slovanskega jezikoslovja, posebno slovenskega jezika in slovenske književnosti na vseučilišču v Gradcu.

(Počasen poštar ali ka-li?) Več posestnikov pri Sv. Jakobu v Slov. goricah se pritožuje, da dobivajo poštno pošiljatve neredno ali zelo pozno. Tako je za neko pismo iz Maribora trebalo osem dnij, predno ga je dotičnik dobil. Gosp. poštar Zinauer, ali veste za vzrok te počasnosti?

(Blagoslovljenje.) Pri Sv. Jakobu v Slov. gor. se bode v nedeljo, dne 25. okt. blagoslovljenje in otvoritev novega šolskega poslopja vršilo.

(Iz Ljutomera.) Starišem, ki imajo namen, pošiljati svoje učence v tukajšno realko za daljše izobraževanje, se s tem daje na znanje, da se bodo učenci sprejemali v torek, dne 3. novembra ob 9. uri dopoldne v realnini sobi v občinskem hramu, na glavnem trgu. Vsak na novo prišedši učenec naj prinese s seboj zadnja šolska naznanila, če pa je že 14 let star, tudi odpustno spričevalo dotične šole.

(Velika tombola) se vrši z dovoljenjem visokega ministerstva dne 25. vinotoka 1896 pri gospodu Matiji Kolarju pri Sv. Jederti. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Po tomboli prosta zabava s petjem. Čisti dobiček je namenjen v napravo nove cerkvene ure k podružnici Sv. Jederti v Gotovljah.

(Živinska sol.) Vlada je v ponedeljek državnemu zboru predložila načrt postave, da se cena živinski soli primerno zniža, da državna skladišča prodajajo živinsko sol po 5 gl. meterski cent. Ta sol se ne bode smela uporabljati v druge namene, prodajalci pa bodo pod stroгим nadzorstvom.

(Strah pred povodnjo) so minoli torek zopet imeli Celjani. Zjutraj je med viharjem hudo lilo, vsled tega je Savinja toliko narastla, da bi bila skoro stopila iz svoje struge; vendar se to tokrat ni zgodilo.

(Na sadjarski razstavi v Celju) so prva darila in odlikovanja dobili Nemci ali pa njihovi prištaši. Savinjski posestniki, ki so daleč znani kot izvrstni sadjarji, se skoro nič niso udeležili te razstave.

(Pazite na otroke!) Dne 17. oktobra sta se Janez Kozinc in njegova žena mudila pri žagi blizu Sevnice ob Savi. Njun triletni sin pa se je igral pri žlebu, je v vodo padel in utonil.

(Požar.) V Hermancu pri Ptujju se je dn. 18. okt. neki šestletni deček igral z užigalicami ter požgal škedenj posestniku Lahu. Užigalice treba pred otroci vedno skrivati!

(Socijaldemokratičen shod) so imeli dne 17. okt. mariborski delavci, na katerem se je, kakor navadno, po mašnikih in njih premoženju udrihalo. Naslednje se je predsednik »kunšno« vprašal: »Ali je tudi

»Slov. Gospodar« katoliški list, ker ima za svoje geslo: Svoji k svojim?« O »Mariboržanki« niti besedice ni črhnil. Čudno je pri vsem le to, da so socijaldemokratje sklicali shod, na zadnje pa so se pokazali kot zagrizeni liberalni Nemci. Bržčas pa socijalisti sami ne vedo, kaj da hočejo; torej niso ne kuhani, ne pečeni.

(Volitev v okrajni zastop mariborski.) V tem zastopu le Nemci gospodarijo in slovenski kmetje le malo zvedo, kako se z denarjem gospodari. Dne 31. oktobra ob 10. uri bodo volile kmečke občine in ravno tukaj lahko s svojimi 10 zastopniki zmagamo, če stori vsak svojo dolžnost.

(Konfiskacija.) »Süd. Post.« od dne 17. okt. je bila zasežena, ker je objavila članek o Mac-Nevinu. Čudno; saj smo že prej jako ostre članke o tem za nemštvo gorečem okr. glavarju brali v »Slovincu« in praški »Politiki«.

(G. Dragotin Hribar nas toži) pri celjskem mestnem delegiranem in okrajnem sodišču, ker nismo mogli vsprejeti popravka gledé na notico »Plašč po vetru«, ki smo jo posneli po »Slovincu«. Od nekdanj na naš list prežijo nemškutarji, v novejšem času ga grdijo socijalni demokratje, ti zakleti sovražniki krščanskega ljudstva, zanaprej pa nas bode torej preganjal tudi — g. Dragotin Hribar, urednik »Domovine«.

(Za kulise) je pogledal neki štajarski nerodnež ter poročal »Slov. Narodu« dne 16. okt. med drugim o sinodi in našem listu. Revež je slabo videl in slišal. Kar se je govorilo in sklepalo pri sinodi, to bode vse prinesla posebna knjižica, da pa naš list »nazaduje«, to pa je neresnica, ker toliko naročnikov še nikoli ni imel, kakor zdaj.

(Velika voda.) Vsled vednega deževja je Drava tako močno narastla koncem minolega tedna, da je marenberška pošta morala voziti čez most pri Muti in Vuzenici.

(Na razstavi v Trbovljah), ki je bila dne 30. sept. in 1. oktobra, so prva darila dobili ti-le posestniki: 120 kron g. Jožef Černy z Laškega za najlepšega bika, 80 kron g. župan Ferd. Roš v Trbovljah za najlepšo kravo, 40 kron g. Jožef Černy za najlepše tele, 40 kron g. Ferd. Roš za pitane vole, po 20 kron gg. M. Strauss, J. Holešek, J. Briel, A. Žager in J. Železnik za najlepše vprežne vole, 25 kron P. Rückl iz Št. Lenarta za najlepšo svinjo in 10 kron g. J. Brinas v Cečah za najlepšo ovco.

(Cigani) so ukradli zadnjo soboto pri belem dnevu posestniku J. Vratniku na Dobrovljah, v braslovski občini, čez 200 fl. Zadnje dni so se drvile cele trope teh uzmovičev po gornji Savinjski dolini. Dobro bi bilo, da bi nevarnim postopačem okrajna glavarstva bolj strogo gledala na prste in pete.

(Gena moštu na Paki.) Novo vino se prodaja na Paki do 50 fl. polovnjak iz kadi. Kaj ne, drago je, drago, zraven pa še ne presladko.

(Od gornje Savinje.) Nedavno je priletela v uredništvo »Domovine« prav tolsta raca, (gotovo je iz Amerike) in je tam zagagala, da sta se obe nasprotni stranki zaradi načelnitva in načelnikovega namestnika v okrajnem zastopu gornjegrajskem pogodili; drugi bi rekli: naredil se je »kompromis«. V kratkem se bode videlo, kako zanesljivega poročevalca ima »Domovina«. Ali se morebiti šali z vodjama obeh strank? Tako počenjanje bi bilo nečastno!

(V mariborsko bogoslovje) so letos bili na novo vsprejeti: V IV. leto g. Hrovat Franc od Sv. Križa pri Kostanjevici; v II. leto g. Kramaršič Alojz iz Šmartna pri Litiji; v I. leto gg. Adlanik Franc iz Ljubljane, Cukala Ivan z Gomilskega, Gašparič Jakob od Sv. Antona v Slov. gor., Kociper Anton iz Litmerka pri Ormožu,